

Siyasi Sohbetler (Derdeşat)

(Bazı Gençlerden Gelen Soruların Cevapları)

1- Soru: Amerika ve Çin, 1961’de Kennedy ve Kruşçev’in imzaladığı gibi bir anlaşma imzalayabilir mi? Özellikle de küresel ekonomik güç olarak Çin’in, ABD gücü için bir numaralı tehdit haline gelmesinden dolayı böyle söyleyebilir miyiz? Tayvan’da Çin’e yönelik Amerikan tehdidinin bununla ne ilgisi var?

Cevap: Böyle bir anlaşmanın imzalanması çok uzak bir ihtimal. Amerika, Çin’i çevreleyebilmek, iradesine boyun eğdirmek, ayrıca Ukrayna’da Rusya’yı desteklemesini engellemek için Çin’i Tayvan ile savaş tuzağına çekmenin gayreti içerisinde. Bu yüzden Amerika, Çin’i kışkırtacak eylemlerde bulunuyor, Çin’e karşı faaliyet yürütmek için çevresinde ittifaklar kuruyor, Çin’e yaptırımlar uyguluyor. Amerika, Çin’e karşı ekonomik savaş başlattı. Dolayısıyla ABD, Tayvan sorunu bir şekilde sona erene kadar bu eylemlere devam edeceği görüntüsü veriyor. Çünkü Çin, zorla bile olsa Tayvan’ı ilhak etmekte ısrarcı. Nitekim başkanlığını üçüncü döneme taşıyan ve beş yıl daha görevde kalacak olan Çin Devlet Başkanı Şi Jinping yaptığı açıklamada, “Barışçıl bir yeniden birleşme perspektifi için samimiyetle büyük bir çaba göstermeye devam ediyoruz. Bununla birlikte, güç kullanımından vazgeçme sözümüz yok ve gerekli tüm tedbirleri alma seçeneğini saklı tutuyoruz.” tehdidinde bulundu.” [16.10.2022 El Cezire] Çin, Rusya’nın Ukrayna’da ağır bir yenilgiye uğraması durumunda kendi trajedisinin tekrarlanmaması için Ukrayna’da neler olup bittiğini ve bu işin sonunun nereye savrulacağını izliyor. Çin’in Ukrayna’da Rusya’yı desteklemekten kaçındığını, hatta sonuna kadar Rusya’yı destekleyeceğini duyurduktan ve bu konuda anlaşma imzaladıktan sonra geri adım attığını, ardından tarafsız bir tutum izlediğini gördük. Putin’in, dengeli bir tutum olarak nitelendirdiği, eleştirdiğinde ve payladığında Çin’i kaybetme korkusuyla anlayışla karşıladığını ifade ettiği bu tutum Rusya’nın zararınadır. Bu yüzden Amerika’nın, tüm bu eylemler tükeninceye kadar eski Sovyetler Birliği ile yaptığı gibi Çin ile uluslararası bir paylaşım anlaşması imzalamaması, yine Güney ve Doğu Çin Denizlerindeki etki alanını kabul etmek için Çin ile bir anlaşma yapmaması da kuvvetle muhtemeldir. ABD, ülkeleri Çin’e karşı seferber edecek ve bu iki bölgeyi kontrol etmesini engellemek için çalışacaktır...

2- Soru: Rusya, Sovyetler Birliği’nin daha önce yaptığı gibi, ABD’yi yakın mesafeden tehdit etmekle “Küba Füze Krizi gibi” bir misillemede bulunabilirdi. Peki, neden yapmadı?

Cevap: Bu söz, Amerika’nın kendisinden daha güçlü olduğunu hisseden ve itiraf eden Rusya için pek gerçekçi değildir. Üstelik Sovyetler Birliği ile ABD’nin gücü birbirine denkti. Bugün her iki ülkenin nükleer gücü neredeyse eşit, ama Amerika, Rusya’nın füzelerinden korunacak bir füze kalkanına sahip. Rusya, böyle bir kalkanına sahip değil. Rusya’nın füze kalkanını aşabilecek yeni füzeler üretimi duyurusu ise halen ilk aşamalarında. Başka bir deyişle, Rusya’nın ABD topraklarına ulaşan ve füze kalkanını aşabilen aktif hizmetteki nükleer füzelerinin sayısı, çok azdır. Buna karşılık Rus topraklarını vurmak için daha önce konuşlandırılan Amerikan füzeleri, hala Rus topraklarını vurabilir. Buna ek olarak Amerika İHA’lar, hayalet uçaklar ve akıllı füzeler gibi konvansiyonel silahlarda muazzam ilerlemeler kaydetmiştir. Rusya bu konvansiyonel silahların yakın muadiline bile sahip değildir. Zira Ukrayna savaşı, Rus hava kuvvetlerinin zayıf olduğunu ve Ukrayna gibi bir ülkenin hava sahasını bile kontrol edemediğini kanıtlamıştır. Rus İHA’lar sofistike değildir, çok az gelişmiştir. Raporlarda Ukrayna savaşında İran insansız hava araçlarını kullandığından söz edilir. Ukrayna savaşı, Rusya’nın konvansiyonel güçlerinin önemli zayıflıklarını ve Rusya’nın büyüklük yanılısamasını açığa çıkardı. Bu nasıl süper güçtür ki Batının desteğini alsa bile Ukrayna gibi küçük bir ülkeyi sekiz aydır yenemiyor? Rusya nasıl bir büyüklüğe sahiptir ki, daha savaşın başında Batının Ukrayna verdiği destekte bir artış olmadan yani Ukrayna daha az güçlüyken bile başkent Kiev çevresinden çekilmek için acele etmiştir? Dolayısıyla daha önce de söylediğim gibi, “Rusya,

ABD'yi yakın mesafeden tehdit etmekle "Küba Füze Krizi gibi" bir misillemede bulunabilirdi." sözü, pek gerçekçi değil. Çünkü bugün Rusya, Küba füze krizinin yaşandığı o günlerdeki Sovyetler Birliği değildir...

3- Soruda bahsi geçen uluslararası ortaklık meselesine gelince, Amerikalılara göre bu, uluslararası ganimetlerden belirlediği bir şeyi vermeyi kabul etmesi karşılığında büyük güçlerin Amerikan çıkarlarına hizmet etmesi anlamına gelir. Örneğin Rusya, Suriye'de Amerikan çıkarlarına hizmet etmeyi kabul etmiştir. 2015'teki askeri müdahalesi, büyük bir güç olarak ön plana çıkması, Güvenlik Konseyi'ndeki "veto" kararı, küçümsenmemesi gereken bir uluslararası ganimettir. Daha sonra Amerika, Rusya'nın ABD'ye hizmetlerini Kuzey Kore ve Çin'e karşı Çin havzasına taşımak istedi, ancak Rusya kabul etmedi. Rusya'nın reddedeceğinden emin olunca, Suriye'de baskın görünen Rus rolünü tırpanlamaya, Azerbaycan-Ermenistan savaşı ve diğer birçok konuda başını ağrıtmaya başladı. Amerikan mantığı budur. Washington, etkisini birisiyle paylaşma mantığına sahip değildir. Aksine şu ya da bu ülkeye vermeyi kabul ettiği bazı uluslararası ganimetler karşılığında, dünya çapında Amerikan çıkarlarını gerçekleştirmesine yardımcı olmaları için sözde diğer büyük ülkeleri kendisine ortak etme mantığındadır. İşte Çin, Rusya ve Avrupa ülkelerine yönelik Amerikan mantığı budur. Bugün Amerika'nın, Rusya ile mücadelede Almanya'nın Doğu Avrupa'daki rolünü genişletmesi de bu mantığın bir parçasıdır. Ancak tüm bunlar, Amerikan liderliğinin gözetimi ve planlaması altında gerçekleşmektedir. Şayet Almanya, Amerikan liderliğinden ve planlamasından kurtulmaya ve tek başına hareket etmeye karar verirse, o zaman Almanya'ya baskı uygulamaya başlayacaktır... Amerikan düşüncesindeki hâkim mantık budur...

4- "ABD, Rusya'dan petrol ithalatını onaylayan Hindistan'a neden yaptırım uygulamadı?" sorusuna gelince, bunun cevabı şöyledir: Amerika Hindistan'a yaptırım uygulamadı çünkü bu, Modi ve partisi Bharatiya Janata Partisi liderliğindeki Hindistan'daki ajanlarının kaderini tehlikeye atacaktır. Alternatifini sağlayamadığı için Hindistan'ın Rusya'dan gaz ve petrol satın alımına karşı çıkmamıştır. Hindistan, Almanya'da olduğu gibi Rusya'dan enerji alımını durdurduğunda, Hindistan'da fiyatlar iki katına çıkacaktır. Hindistan halkı buna katlanamaz. Bu durum Amerikan yanlısı Modi hükümetini etkileyecek ve böylece düşecektir. Bu ise Hindistan'da hâlâ güçlü olan Hindistan Kongresi Partisi'ndeki İngiliz ajanlarının bekledikleri bir fırsattır. ABD, Kongre Partisi döneminden beri olduğu gibi Hindistan'ın Rusya'dan silah alımına izin veriyor. 1947'deki kuruluşundan 1998'e kadar çoğu dönemde Hindistan'da Kongre Partisi hüküm sürmüştür. BJP ilk kez 1998'de iktidara geldi ve 2004'e kadar iktidarda kaldı. Sonra tekrar iktidara gelen Kongre Partisi 2014'e kadar Hindistan'ı yönetti. 2014'de BJP tekrar iktidara geldi ve bugüne kadar iktidardadır. Bu partinin başarısı, Pakistan'daki kukla yöneticilerin ödünlerinden kaynaklanmaktadır. Amerika, Pakistan'daki ajan yöneticilere özellikle Keşmir'de bu partinin popülaritesini artıracak şeyleri yapmalarını emretmiştir. Bu nedenle Amerika, Rusya'dan S-400 füzeleri aldığı anda Türkiye'ye uyguladığı yaptırımları Hindistan'a uygulamadı. Aksine Hindistan'ı Amerika'nın Düşmanlarına Yaptırımlarla Karşı Koyma Yasası "CAATSA" çerçevesindeki yaptırımlardan muaf tuttu. 14 Temmuz 2022 tarihinde ABD Temsilciler Meclisi, ABD'nin 2023 savunma bütçesini onaylamasının bir parçası olarak, "Yaptırımlardan muafiyetin ABD ile Hindistan arasındaki savunma bağlarını güçlendireceği" iddiasıyla Hindistan'a getirilen muafiyet kararını onayladı. (16.07.2022 Anadolu Ajansı) Bu, bariz bir çifte standart olarak kabul edildi. ABD'nin, bu yasa çerçevesinde Türkiye'ye uyguladığı yaptırımları Hindistan'a uygulamaması, bu tür yaptırımlar uyguladığında ve Rusya'dan enerji kaynakları satın alımına yasak getirdiğinde, Bharatiya Janata Partisi'ndeki ajanlarının iktidardan düşmesiyle Hindistan'daki etkisini kaybetmekten korktuğunu gösteriyor. Söz konusu yaptırımlar ise, Erdoğan ve yörüngesinde dönen hükümetini etkilemiyor, aksine popülaritesini artırıyor ve Amerika ile olan ilişkisini örtbas ediyor.

5- Petrol ve gaz sorularında bahsi geçen diğer noktalara gelince, bu sorunların yanıtı şöyledir:

A- Avrupa, Rusya'nın Avrupa'ya doğru genişlemesinin tehlikelerine yakından tanıklık etmesi nedeniyle Rus enerji tedarik zincirlerinin kesintiye uğramasının bir numaralı kurbanıdır. Bu

nedenle Avrupa, Amerika'nın da desteğiyle, Rus doğalgaz ve petrolünden bağımsız hale geldiğinde, Rusya ile daha iyi mücadele etme arzusunda ve bunun sonuçlarına da katlanmaya hazır. Dolayısıyla Amerika'nın Avrupa'yı Rusya'ya olan enerji bağımlılığında kurtulması için yönlendirdiği söylenemez. Her ne kadar bu Amerikan yaklaşımı, yeni bir eski Amerikan stratejisi olsa da. Bilakis Amerika'nın Ukrayna'nın pozisyonunu sağlamlaştırması, desteklemesi ve Rusya'yı Ukrayna çıkmazına düşürerek Ukrayna'yı Batıya doğru sürüklemesi ile başarılı olduğu söylenebilir. Başka bir deyişle ABD, onlarca yıl Ukrayna'ya yaptığı müdahale ile Rusya'yı bu köşeye (Ukrayna) sıkıştırmayı başarmıştır. Bu köşe, bütün Avrupa için bir tehdit olarak algılanabilir. Rusya'nın Avrupa'ya yönelik tehdidi gerçek ve aşikâr hale geldiğinde, Avrupa ülkeleri gönüllü olarak Amerikan stratejisine uydular ve ardından Rus enerji kaynaklarının Avrupa'ya akışı kesintiye uğradı. Bunu doğal gaz fiyatlarındaki artış izledi. Rus gazı, sıvılaştırılmış gaz taşımacılığı yapan tankerler ile değil, birçok boru hattı ile Avrupa'ya ulaşıyordu. Bu yüzden ucuzdu. Bu borulardan gaz tedariki "kesintiye uğradığında", Avrupa'nın çoğunlukla tankerler ile gaz ithal etmesi elzem hale geldi. Bu ise, ihracatçı ülkelerdeki gazın sıvılaştırılması, ardından Avrupa'daki ithalatçı ülkelerde tekrar gaz haline dönüştürülmesi nedeniyle maliyetlidir.

B- Petrole gelince, doğal gazın aksine sadece Avrupa'da değil küresel bazda petrol fiyatları yükseldi. O nedenle petrol fiyatlarında yaşanan artıştan Amerika da etkilendi. Sekteye uğrayan Rusya ve Ukrayna tahılları için de aynısı söylenebilir. Yani tahıl fiyatları, sadece Avrupa'da değil küresel düzeyde arttı. Tüm dünyada olduğu gibi Avrupa'da da tahıl ve petrol kıtlığı meselesi, Rusya ve Ukrayna dışındaki bölgelerden nakliyat olasılığı nedeniyle fiyatların yükselmesi meselesidir. Gaz sıvılaştırma sanayisinin modernliği ve gaz tankerlerinin göreceli kıtlığı sebebiyle doğalgazda durum farklıdır. On yıllardır çevre ve iklim teşvikleri nedenleriyle dünyanın doğal gaza artan bağımlılığı da buna katkıda bulunmuştur. Yani kömür ve nükleer enerji gibi diğerlerine oranla doğalgaz daha az kirlenici ve tehlikelidir.

C- Amerika'nın uluslararası piyasalarda doğalgazı dolar cinsinden fiyatlandırma hayali peşinde koştuğu kesin, ama önünde çok büyük engeller var. Rusya, Çin ve diğer ülkeler yerel para birimi ile ticaret yapmak konusunda anlaşılabilir. Bu, Rusya'nın 2014'ten beri izlediği ve belli bir mesafe kat ettiği bir yaklaşımdır. Daha doğrusu, dünya ülkelerinin Amerikan dolarına olan aşırı bağımlılıkları açığa çıkınca, 2009 mali krizinden bu yana pek çok ülke aynı şeyi düşünmektedir. Yerel para birimiyle karşılıklı ticaret yapmak yaklaşımı halen sınırlı olsa da aslında dünya çapında belli bir mesafe kat ettiği söylenebilir. Belki de Amerika, faiz oranlarını yükseltmesi ve 2022'de izlemeye başladığı yeni güçlü dolar politikası ile dolara olan güveni yeniden tesis etmek ve diğer yerel para birimleriyle ticaret yapılması yaklaşımını zayıflatmak istemiş olabilir. Uzun vadede iklim politikaları, uluslararası ölçekte doğal gaza olan bağımlılığı artıracak ve bu enerji kaynağının öneminin artmasına yol açacaktır. Dolayısıyla doğal gazın dolar cinsinden fiyatlandırılması Amerika'ya büyük fayda sağlayacaktır...

D- Amerika'nın Kuzey Akım gibi boru hatları ile Rusya ve Avrupa arasındaki gaz tedarik zincirlerini kesme çabası, ABD'nin kontrolünde olmayan enerji hatlarının kesilmesi olarak görülmesi çok daha önemli olabilir. Türkiye'nin Amerika'nın uydusu olduğu göz önüne alındığında, Rusya ile doğalgaz hatlarını kesmesi için Türkiye'ye baskı uygulamaması bunu gösteriyor. Rusya Devlet Başkanı Putin, Rus gazını Avrupa'ya taşımak için Türkiye'yi tedarik merkezi yapma niyetinde olduklarını duyurdu. Diğer bir deyişle Amerika, gelecekte Rus gazının Avrupa'ya akışının Washington'un kontrolündeki bir yolla olmasını arzuluyor.